

ПЪТНА КАРТА

за изпълнение на мерките от утвърдените по чл. 13 от Регламент (ЕС) № 1143/2014

„Национални планове за действие относно пътища

за непреднамерено въвеждане и разпространяване на инвазивни чужди видове, които засягат Европейския съюз“

2025 – 2034 г.

Мярка/дейност	Отговорна институция/ изпълнител	Приоритет	Възможни финансови инструменти	Очаквани резултати/ ефект	Индикатори за изпълнение	Коментари/ бележки
2025 г.						
Създаване на работна група за хармонизиране на националните нормативни документи за работата на БАБХ по отношение на Регламент (ЕС) 1143/2014	МОСВ, МЗХ, БАБХ	1	Държавен бюджет	Изпълнение на Регламент (ЕС) 1143/2014 и намаляване възможността за въвеждане и разпространяване на ИЧВ, които засягат ЕС, чрез транспорт	Брой срещи; Брой документи	
Създаване на работна група за хармонизиране на националните нормативни документи за работата на Агенция „Митници“ по отношение на Регламент (ЕС) 1143/2014	МОСВ, Агенция „Митници“	1	Държавен бюджет	Изпълнение на Регламент (ЕС) 1143/2014 и намаляване на възможността за въвеждане и разпространяване на ИЧВ, които засягат ЕС, чрез транспорт	Брой срещи; Брой документи	
Създаване на експертна група и предложения за допълване на нормативната уредба с цел регламентиране на дейността на ботаническите градини по отношение на ИЧВ	МОСВ, ботанически градини	2	Държавен бюджет	Допълнена нормативна уредба за регламентиране на дейността на ботаническите градини по отношение на ИЧВ; подобрен контрол при отглеждането и намален риск от саморазселването на ИЧВ от ботанически градини	Брой срещи; Брой предложения	
Създаване на междуведомствена работна група за обсъждане и съгласуване на необходимостта от изменения/допълнения на Закона за	МЗХ, ИАРА, МОСВ, научни организации, университети, НПО	1	Държавен бюджет	Изпълнение на Регламент (ЕС) 1143/2014 по отношение на ИЧВ риби и други водни организми, които засягат ЕС, в областта на рибарството и аквакултурите	Брой срещи; Брой документи	

рибарството и аквакултурите съгласно Регламент (ЕС) 1143/2014						
Приемане/транспониране в българската нормативна уредба на ЕРРО стандартите: РМ 1/3 (1) „Изисквания за внос по отношение на <i>Arthurdendyus triangulates</i> / Import requirements concerning <i>Arthurdendyus triangulates</i> “ и РМ 1/4 (1) „Инспекция на разсадници, изключване и третиране срещу <i>Arthurdendyus triangulates</i> . Добавяне на вида във фитосанитарните програми за наблюдение на вредители.	БАБХ (дирекция ГК), МОСВ	1	Държавен бюджет	Превенция на въвеждането и разпространяването на плоския червей <i>Arthurdendyus triangulatus</i> чрез транспорт при търговия с растения за разсад.	Изготвени протоколи за ранно откриване; Приети стандарти	
Промяна в Наредба № 2 от 1 февруари 2009 г. за условията за отглеждане на космат и пернат дивеч в животновъдни обекти, съобразени с неговите физиологически и поведенчески особености (обн., ДВ., бр. 14 от 20 февруари 2009 г.) – изключване на нутрията (<i>Myocastor coyrus</i>) – ИЧВ, който засяга ЕС, от списъка на „космат дивеч в условия за добив на ценни кожи“ (чл. 3).	МЗХ, МОСВ, консултаци с научни организации, университети	1	Държавен бюджет	Изпълнение на Регламент (ЕС) № 1143/2014	Актуализирана наредба	
Редовно извършване на проверки на риболовни магазини за предлагане в търговската мрежа на ИЧВ, които засягат ЕС, за жива храна и стръв или други цели	МОСВ, РИОСВ	1	Държавен бюджет	Изпълнение на Регламент (ЕС) 1143/2014 и намаляване възможността за изпускане/бягство от контролирана среда на ИЧВ (риби, раци)	Брой извършени проверки; Брой издадени актове и предписания	
Добавяне на списъци на ИЧВ, които засягат ЕС (растения, плосък червей, огнени мравки, азиатски стършел) към националните програми за наблюдения	МЗХ – БАБХ, научни институции	1	Държавен бюджет	Превенция на въвеждането на ИЧВ, които засягат ЕС, в България чрез следните пътища: Транспортиране на почва,	Брой изготвени списъци;	

на карантинни вердители, съгласно Регламент (ЕС) 2016/2031				растения и др., използвани за среда на растения; Замърсен растителен материал за разсадници; Замърсители на растения, семена, дървен материал, хранителни продукти; Случайно попаднали организми по превозни средства, машини оборудване, контейнери товари, органичен опаковъчен материал	Брой уведомявания за наличие/съмнение за ИЧВ	
Прилагане на общите изисквания за транспортните средства, техниката и опаковъчния материал и на специалните изисквания при движение на растения, растителни продукти или други обекти на територията на ЕС, съгласно Регламент (ЕС) 2016/2031, към ИЧВ, които засягат ЕС, съгласно Регламент (ЕС) 1143/2014.	МЗХ - БАБХ, МОСВ	1	Държавен бюджет	Превенция на въвеждането на ИЧВ, които засягат ЕС, в България чрез следните пътища: Транспортиране на почва, растения и др., използвани за среда на растения; Замърсен растителен материал за разсадници; Замърсители на растения, семена, дървен материал, хранителни продукти; Случайно попаднали организми по превозни средства, машини оборудване, контейнери товари, органичен опаковъчен материал	Изготвен протокол за работа при наличие на ИЧВ; Проект на документ	
Прецизиране на таксономичния статус и на статуса по отношение на Регламент (ЕС) 1143/2014 по отношение на включените в Приложения 2 и 3 към ЗБР ИЧВ животни, които засягат ЕС за въвеждане на специфични изисквания към контролираните условия и актуализиране при необходимост на Наредба № 6 от 23 октомври 2003 г. за минималните изисквания и условия за отглеждане на животни в зоологически градини и центрове за	МОСВ, зоологически градини, научни организации, университети	1	Държавен бюджет	Подобряване на контрола и предотвратяване на непреднамерено изпускане и разпространяване на ИЧВ от зоологическите градини	Проведени работни срещи; Актуализирана Наредба № 6 от 23 октомври 2003 г.	

<i>отглеждане и размножаване на защитени видове животни</i>						
Приемане на нормативна разпоредба за възможност за осигуряване на места/центрове за ИЧВ, напр. за: - домашни любимци (червенобуза костенурка), чиито собственици не могат или не желаят да се грижат, но и не искат да го подложат на евтаназия; - индивиди от обществено чувствителни видове (ИЧВ бозайници), уловени в природата, за гарантиране на обществена подкрепа за управлението на тези видове; - ИЧВ, конфискувани или задържани на границата или в страната, до предприемане на последващи мерки.	МОСВ, НСЗП	2	Държавен бюджет	Изпълнение на Регламент (ЕС) 1143/2014 и предотвратяване на въвеждането и разпространяването на ИЧВ чрез изпускане/бягство от контролирана среда в България	Приета нормативна разпоредба за регистрация и финансова подкрепа на места/центрове за ИЧВ, които засягат ЕС; Брой регистрирани места/ центрове за ИЧВ	
Формирането на работна група от учени, за хармонизиране и разработване на методиките, базирани на ДНК и ДНК на околната среда.	Научни и академични организации	2	Бюджети на институциите	Връзка с други европейски инициативи за мониторинг на биоразнообразието, не само за инвазивните видове	Проекти на разработени методики	Финал през 2026 г.
2026 г.						
Изработване, приемане и прилагане на обща инструкция/протокол за действие <u>при установяване</u> на ИЧВ, които засягат ЕС	МОСВ, БАБХ, Агенция „Митници“	1	Държавен бюджет	Превенция на въвеждането на ИЧВ, които засягат ЕС, в България чрез транспорт	Нормативен документ	
Изготвяне и утвърждаване на инструкция за действие <u>при улов на ИЧВ</u> , които засягат ЕС	МОСВ, МЗХ, ИАРА	1	Държавен бюджет	Изпълнение на Регламент (ЕС) 1143/2014 по отношение на ИЧВ, които засягат ЕС (водни безгръбначни животни, риби, земноводни и влечуги), срещат се в България и се разпространяват чрез коридори и по естествен път	Утвърдена инструкция	

Анализ и периодично актуализиране (веднъж на 5 години) на списъка с местата за мониторинг към Националната система за наблюдение на ИЧВ, които засягат ЕС и България, асоциирани с категорията път транспорт	ИАОС, научни организации, университети	2	Държавен бюджет, национални фондове	Своевременно установяване на нововъведени ИЧВ чрез транспорт и ранно информиране на съответните органи за предприемане на бързи мерки за премахване	Актуализиран списък на местата за мониторинг на ИЧВ	през 5 г.
Провеждане на обучения (веднъж на 5 години) на служителите на държавни институции и общински власти с отговорности по прилагането на Регламент (ЕС) 1143/2014	МОСВ, НПО, университети, научни организации	1	Държавен бюджет, национални и европейски фондове	Повишаване на капацитета на отговорните при изпълнение на Регламент (ЕС) 1143/2014	Брой проведени обучения	през 5 г.
Създаване на експертна работна група за обсъждане и въвеждане на промени в следните наредби: Наредба № 22 от 10.12.2007 г. за реда за предоставяне управлението на рибните ресурси в изкуствени водни обекти – държавна собственост на сдружения за любителски риболов и Наредба № 37 от 10.11.2008 г. за ползването на язовирите – държавна собственост в рибностопанско отношение и правилата за извършване на стопански, любителски риболов и аквакултури в обектите – държавна собственост по чл. 3, ал. 1 от ЗРА в частта им, отнасяща се до зарибителните мероприятия с цел засилване на контрола по отношение на зарибяването	МЗХ, ИАРА, научни организации, университети, сдружения за любителски риболов и други заинтересован и страни	1	Държавен бюджет	Координиране и съгласуване на зарибителните мероприятия с цел свеждане до минимум на вероятността от въвеждане и разпространяване на ИЧВ чрез транспорт. Засилване на контрола по отношение на зарибяването	Проведени срещи; Протоколи от срещи; Промени в нормативната уредба	
Актуализиране на инструкцията „Методика за зарибяване“ на ИАРА съгласно изискванията на Регламент (ЕС) 1143/2014	МЗХ, ИАРА, научни организации, университети	1	Държавен бюджет	Изпълнение на Регламент (ЕС) 1143/2014 и свеждане до минимум на вероятността от въвеждане и разпространяване на ИЧВ риби и други водни	Актуализирана инструкция/методика	

				организми чрез транспорт – зарибителен материал, лодки, оборудване, екипировка и др.		
Въвеждане на задължително изискване за обособяване на места и съоръжения при рибностопанските обекти, използвани за сладководни аквакултури, за преглед и почистване на лодките, риболовното оборудване (мрежи и др.), екипировка и др.	МЗХ, ИАРА, МОСВ	2	Държавен бюджет	Изпълняване на мерките за биосигурност и намаляване на възможността за въвеждане и разпространяване на сладководни ИЧВ, които засягат ЕС и България, чрез транспорт: случайно попаднали организми на лодки, риболовно оборудване, екипировка и др.	Нормативен документ	
Преразглеждане, обсъждане и актуализиране на ЗРА във връзка със списъка с видовете риби и сроковете на забрани за улов на риба и други водни организми през периода на размножаване (Приложение № 1 към чл. 32, ал. 1) и списъка на минимално допустимите размери за улов на риба и други водни организми (Приложение № 2 към чл. 38, ал. 1), където са включени чужди видове, чието присъствие може да е вследствие на изпускане/бягство от аквакултури (напр. дъгова пъстърва <i>Oncorhynchus mykiss</i> , сивен <i>Salvelinus fontinalis</i> , езерна съомга <i>Salmo salar</i>), за някои от които все още няма научни доказателства за размножаването им в естествени водоеми в България (дъгова пъстърва, езерна съомга)	МЗХ, МОСВ в сътрудничество с научни организации, университети и риболовни сдружения	2	Държавен бюджет	Актуализиране на националното законодателство по отношение на чуждите видове и ИЧВ, които биха могли да бъдат въведени и разпространени чрез изпускане/бягство от контролирана среда, подкатегория – аквакултури	Актуализиран и списъци в приложения 1 и 2 към ЗРА	
Създаване на междуведомствена работна група за обсъждане и съгласуване на необходимостта от изменения/допълнения на Закона за	МЗХ, ИАГ, МОСВ, национални ловни	1	Държавен бюджет	Изпълнение на Регламент (ЕС) 1143/2014 по отношение на ИЧВ, които засягат ЕС (птици, бозайници), срещат се в България	Брой проведени срещи;	

лова и опазване на дивеча съгласно Регламент (ЕС) 1143/2014	сдружения, научни организации, университети			и се разпространяват чрез коридори и по естествен път	Протоколи от срещи; Промени в нормативната уредба	
Промяна на статута на видовете нутрия (<i>Myocastor coypus</i>), ондатра (<i>Ondatra zibethicus</i>) и енотовидно куче (<i>Nyctereutes procyonoides</i>) в Закона за лова и опазване на дивеча и обозначаването им, като ИЧВ, съгласно Регламент (ЕС) № 1143/2014.	МЗХ, ИАГ, МОСВ, национални ловни сдружения, научни организации, университети	1	Държавен бюджет	Изпълнение на Регламент (ЕС) 1143/2014 по отношение на ИЧВ бозайници, които засягат ЕС и се срещат в България. Обособяването на ИЧВ в отделна категория ще позволи прилагането на по-ефективни мерки за управление	Приети промени в нормативната уредба	
Въвеждане на забрана за отглеждането на животни за производство на кожи в България чрез промени в Закона за ветеринарномедицинската дейност (ЗВД).	МОСВ, МЗХ	1	Държавен бюджет	Въведена забрана. Закриване на съществуващите ферми за производство на кожи от животни в България	На територията на страната не функционират ферми за производство на кожи; Няма съобщения за избягали индивиди от фермите (от собственици на имоти)	
Промяна на установените норми за отстрел от един ловец за един ловен излет, определени с чл. 71, ал. 1, на Правилника за прилагане на закона за лова и опазване на дивеча (Приет с ПМС № 151 от 13.06.2001 г., посл. изм. и доп. ДВ. бр. 18 от 24 февруари 2023 г.) по отношение на ИЧВ нутрия и ондатра съответно с променения им	МЗХ, ИАГ, МОСВ, национални ловни сдружения, научни организации, университети	1	Държавен бюджет	Изпълнение на Регламент (ЕС) 1143/2014 по отношение на ИЧВ бозайници, които засягат ЕС и се срещат в България. Прилагане на ефективни мерки за управление по отношение на нутрията и ондатра	Приети промени в нормативната уредба	

статут в Закона за лова и опазване на дивеча						
Подготовка на атлас на ИЧВ растения, които засягат ЕС, и ИЧВ от националния списък	Научни организации, университети	2	Национални фондове	Предоставена полезна и леснодостъпна информация за ИЧВ растения на ключови заинтересувани страни (митнически служители, еколози на общини, експерти в градските зелени системи и др.);	Изготвен атлас на ИЧВ растения	
Подготовка на учебни материали за разпознаването на ИЧВ растения, биологичните и екологичните им особености и основните мерки за превенция и контрол	Научни организации, университети, НПО	1	Национални фондове	Предоставена полезна и леснодостъпна информация за ИЧВ растения на ключови заинтересувани страни. Значително намаляване на използването на ИЧВ за декоративни цели	Подготвени учебни материали	
Издаване и разпространяване на кратки наръчници за определяне на ИЧВ бозайници	МЗХ, МОСВ, научни организации, университети	2	Национални фондове, програми на ЕС, като Life (част от проект) и др.	Повишено ниво на знания на целевите групи по отношение на ИЧВ бозайници и пътищата за тяхното навлизане и разпространяване	Издаден наръчник с подробна информация	
Включване на въпроси, свързани с ИЧВ (птици, бозайници), които засягат ЕС, и пътищата за тяхното въвеждане и разпространяване в страната, в изпита за ловен билет съгласно Закона за лова и опазване на дивеча	МЗХ, ИАГ, МОСВ, национални ловни сдружения, университети, научни организации	2	Държавен бюджет	Подобряване на прилагането на мерки за ИЧВ (птици, бозайници), които засягат ЕС, и които могат да се разпространяват чрез коридори и по естествен път	Актуализиран въпросник за изпит.	
Въвеждане на изискване за изработване на система за наблюдение и план за действие в извънредни ситуации при проблеми със	МЗХ, МОСВ	2	Държавен бюджет	Актуализиране на националното законодателство по отношение на чуждите видове и ИЧВ, които биха могли да бъдат въведени и	Актуализирана нормативна уредба	

сигурността или други непредвидени събития (природни бедствия или наводнения) на рибностопанските обекти, използвани за аквакултури с чужди видове, вкл. такива с доказан инвазивен потенциал				разпространени чрез изпускане/бягство от контролирана среда, подкатегория – аквакултури		
Превод на български език на Европейския кодекс за поведение на ботаническите градини относно ИЧВ	Научен персонал на ботаническите градини	1	Национални фондове	Осигуряване на достъпни правила за поведение на ботаническите градини относно ИЧВ, съответно, понижаване на риска от бягство на ИЧВ от териториите на ботаническите градини	Преведен кодекс на български език	
Обучение на персонала на ботаническите градини относно нормативната уредба за ИЧВ, разпознаването и мерките за контрол на ИЧВ, и Европейския кодекс за поведение на ботаническите градини относно ИЧВ	Ръководства на ботаническите градини	1	Бюджет на ботаническите градини, ПУДООС	Съществено намаляване на вероятността от изписване от персонала на градините на видове от списъка с ИЧВ, засягащи ЕС, и националния списък с ИЧВ; недопускане от страна на персонала в индексите на градините да се включват ИЧВ	В колекциите на градините няма изписвани/ привлечени ИЧВ; В индексите на градините няма включени ИЧВ	
2027 г.						
Провеждане на обучения и изготвяне на инструкции за служителите на Агенция „Митници“, РИОСВ, БАБХ, НЦЗПБ, по отношение разпознаването на ИЧВ, които засягат ЕС, с цел завишен контрол при вноса и търговията с почва, растения, растителен материал за разсадници, семена, дървен материал, хранителни продукти и др.	МОСВ, Агенция „Митници“, МЗХ, Областни дирекции „Земеделие“, МЗ (НЦЗПБ), университети,	1	Държавен бюджет	Повишаване на познанията и уменията на компетентните лица, повишаване на ефективността на проверките и намаляване на възможността за въвеждане на ИЧВ, които засягат ЕС, в България чрез следните пътища: Транспортиране на почва, растения и др., използвани за среда на растения; Замърсен	Изготвени инструкции; Брой проведени обучения; Брой обучени служители	през 5 г.

	научни организации			растителен материал за разсадници; Замърсители на растения, семена, дървен материал, хранителни продукти; Случайно попаднали организми по превозни средства, машини оборудване, контейнери товари, органичен опаковъчен материал		
Изготвяне и разпространяване на добра практика/кодекс на поведение за транспортиране на почва на територията на България	МЗХ, БАБХ, научни организации, университети	2	Национални и европейски фондове	Предоставяне на полезна информация и предотвратяване на въвеждането и разпространяването на ИЧВ чрез Транспортиране на почва, растения и др., използвани за среда на растения и Замърсен растителен материал за разсадници	Изготвена добра практика/кодекс на поведение; Брой заинтересован и лица и организации, на които е предоставена	
Изготвяне и разпространяване на добра практика/кодекс на поведение за предотвратяване на въвеждането и разпространяването на чужди видове плоски червеи в България	МЗХ, БАБХ, научни организации, университети	3	Национални и европейски фондове	Предоставяне на полезна информация и предотвратяване на въвеждането и разпространяването на ИЧВ плоски червеи в България	Изготвена добра практика/кодекс на поведение; Брой заинтересован и лица и организации, на които е предоставена	
Разработване и разпространяване на указание (брошура) за определяне и инспекция на растения, растителни продукти или други обекти за наличие на азиатски стършел	МЗХ, БАБХ, научни организации, университети	2	Национални и европейски фондове	Предоставяне на полезна информация за откриване и определяне на азиатския стършел и предотвратяване на въвеждането и	Изработено указание (брошура); Брой заинтересован и лица и	

				разпространяването на вида в България	организации, на които е предоставено указанието	
Разработване и разпространяване на указание (брошура) за определяне и инспекция на растения, растителни продукти или други обекти за наличие на чужди видове мравки	МЗХ, БАБХ, научни организации, университети	3	Национални и европейски фондове	Предоставяне на полезна информация за откриване и определяне на различните чужди видове мравки и предотвратяване на въвеждането и разпространяването на ИЧВ огнени мравки в България	Изработено указание (брошура); Брой заинтересован и лица и организации, на които е предоставено указанието	
Разработване/адаптиране на добри практики/протоколи за биосигурност – проверка и почистване на лодки, кораби, риболовно оборудване, екипировка	Научни организации, университети и НПО със съдействието на ИАРА	2	Национален бюджет	Ясни и лесно приложими протоколи за биосигурност, при изпълнението на които ще се намали възможността за въвеждане и разпространяване на водни ИЧВ и видове птици, които засягат ЕС и България, чрез транспорт на случайно попаднали организми на лодки, кораби, оборудване за въдичарство/риболов, екипировка и др.	Изработени/адаптирани добри практики/протоколи за биосигурност	
Периодично проучване (веднъж на 5 години) на териториите на ботаническите градини и съседните им територии за присъствието на чужди видове, които се самовъзпроизвеждат и имат потенциал за разпространяване извън границите на ботаническите градини	Научни организации, университети, ботанически градини	2	Национални и европейски фондове	Увеличаване на познанията за чужди видове растения, които се възпроизвеждат и натурализират на територията на страната	Списък на чужди видове, които се самовъзпроизвеждат	през 5 г.

Извършване на оценки на риска за чужди видове в ботаническите градини с потенциал за саморазпространяване извън контролираната среда	Научни организации, университети, ботанически градини	2	Национални и европейски фондове	Увеличаване на познанията за чужди видове растения, които се възпроизвеждат и натурализират на територията на страната	Изготвени оценки на риска	
Актуализиране на Стратегията и плана за действие за ИЧВ в Дунавския Регион в рамките на Приоритетна област 6 на Стратегията на ЕС за Дунавския Регион, по отношение на мерките, които засягат България	БАН, университети, DIAS	1	Европейски фондове	Изпълнение на Европейските и глобални политики за ИЧВ на регионално ниво – Дунавския басейн. Прилагане на ефективни мерки за управление по отношение на ИЧВ, които могат да бъдат въведени и разпространени в страната по естествен път по р. Дунав	Актуализиран а стратегия и план; Актуализиран и мерки, които засягат България	
Създаване и поддържане на общ и достъпен регистър на предлаганите в търговската мрежа чужди и ИЧВ растения и животни в България	МОСВ, РИОСВ, общини, НПО, търговци, търговски дружества и асоциации	2	Национални и европейски фондове	Събрана информация, която ще подпомогне Националната система за наблюдение на ИЧВ, които засягат ЕС, и правилното прилагане на мерки и предотвратяване на възможността за изпускане/бягство на ИЧВ в природата	Регистър/база данни; Брой нанесени данни	
Провеждане на периодичен мониторинг на групи в социалните мрежи, блогове и др. за търговия с домашни животни, аквариумни и терариумни организми	МОСВ, НПО, научни организации, университети	1	Национални и европейски фондове	Събрана информация, която ще подпомогне Националната система за наблюдение на ИЧВ, които засягат ЕС, и правилното прилагане на мерки и предотвратяване на възможността за изпускане/бягство на ИЧВ в природата	Събрани данни	
Провеждане на обучения и изготвяне на инструкции за служителите на	МОСВ, МЗХ, НПО,	1	Държавен бюджет,	Повишаване на ефективността на проверките и намаляване на	Брой проведени	

Агенция „Митници“, РИОСВ, инспектори от БАБХ, служителите на ЦЛКР по отношение на разпознаването на ИЧВ, които засягат ЕС, с цел завишен контрол при вноса и търговията с домашни животни, аквариумни и терариумни организми	университети, научни организации		Национални и европейски фондове	възможността за снабдяване с екземпляри от ИЧВ, които засягат ЕС, а оттам значително ще намалее и възможността за изпускане /бягство на индивиди от контролирана среда	обучения и обучени служители	
Извършване на изследвания за присъствие, размножаване и разпространение на американска норка <i>Neovison (Neogale) vison</i> в населените места и в природата до настоящи и бивши ферми за кожи, напр. до с. Маджерито, с. Черган, с. Любен Каравелово, гр. Перушица. Извършване на проучвания, както в близост до фермите, така и в по-голям периметър (20, 50 км), чрез използване класически методи, както и по-модерни методи с бърз резултат – ДНК от околната среда и др.	Научни организации, университети	1	Национални, европейски и международни фондове	Събиране на данни за избягали/изпуснати индивиди от фермите за кожи. Изясняване на статуса на американската норка в България и степента на натурализиране	Публикувани научни статии	
Изследване на потенциалното въздействие на американската норка <i>Neovison (Neogale) vison</i> върху биологичното разнообразие, защитени или ресурсни животински видове в природата, популациите на ловни видове, както и върху селското стопанство, животновъдството, рибовъдството и др.	Научни организации, университети	1	Национални, европейски и международни фондове	Събиране на данни за избягали/изпуснати индивиди от фермите за кожи и изясняване на въздействието на вида върху местното биологично разнообразие и екосистемите, както и икономическото му въздействие	Публикувани научни статии	
Изследване на потенциалното въздействие на други ИЧВ бозайници (които засягат ЕС и които в миналото са изпуснати/избягали от ферми за кожи, като ондатра <i>Ondatra zibethicus</i> и нутрия <i>Myocastor coypus</i>) върху	Научни организации, университети	2	Национални, европейски и международни фондове	Събиране на данни за разпространението на двата вида и изясняване на тяхното въздействие върху местното биологично разнообразие и екосистемите	Публикувани научни статии	

биологичното разнообразие, защитени или ресурсни животински видове в природата, популациите на ловни видове, както и върху селското стопанство, животновъдството, рибовъдството и др.						
2028 г.						
Баркодиране на ИЧВ от списъка към Регламент (ЕС) 1143/2014 и от национален интерес, асоциирани с настоящия път за разпространение	Научни организации, университети	2	Национални и европейски фондове	Подобряване на научните познания – информацията за баркодовете на ИЧВ би подобрила възможностите за ранното им откриване като примеси/замърсители в транспортирани стоки и съоръжения	Баркодове на ИЧВ	
Пилотно разработване и тестване на методики за мониторинг на пренасяни стоки за ИЧВ чрез метабаркодиране	Научни организации, университети	2	Национални и европейски фондове	Подобряване на научните познания – информацията за баркодовете на ИЧВ би подобрила възможностите за ранното им откриване като примеси/замърсители в транспортирани стоки и съоръжения	Списък на ИЧВ, установени в различни пренасяни стоки	
Разработване и апробиране на нови методи за бързо установяване на ИЧВ, както и комбинация от методи във водни и сухоземни екосистеми, напр. ДНК от околната среда (eDNA), фотокапани, анкети сред местното население и др.	Научни организации, университети	2	Национални, европейски и международни фондове	Ранно установяване и събиране на актуални и сигурни данни за ИЧВ, въведени и разпространени чрез коридори и по естествен път в България	Разработени методики и събрани данни	
Изготвяне или възлагане от ИАГ или ДП по чл.163 от ЗГ на научни организации, и разпространяване сред заинтересованите страни на кратък	ИАГ, научни организации, университети, НПО	2	Национални и европейски фондове	Повишаване на познанията на заинтересованите страни в сектора на горското и ловно	Публикуван определител	

определител за ИЧВ бозайници (вкл. следи от жизнената дейност, бърлоги)				стопанство за ИЧВ бозайници, разпространени в България		
2029 г.						
Изготвяне, публикуване и разпространяване на определители на ИЧВ, които могат да бъдат въведени и разпространени по определена подкатегория път транспорт (с почва, разсадници, със зарибителен материал и др.)	Научни организации, университети, научни мрежи (ESENIAS, DIAS, IAD)	3	Национални, европейски и международни фондове	Предоставяне на полезна информация на широката общественост за разпознаване, биология, екология, пътища на въвеждане и разпространяване, въздействие и др. на ИЧВ, които могат да бъдат въведени и разпространени по определена подкатегория път транспорт (с почва, разсадници, със зарибителен материал и др.)	Брой публикувани разпространен и определители, брой копия	
Включване на актуална научна информация за ИЧВ в образователните дейности, програми и материали на зоологическите градини. Описание: включване на информация за ИЧВ от съответната зооколекция и тяхното отрицателно въздействие върху местното биологично разнообразие при подготовката на образователни лекции и презентации, изнасяни в зоологическите градини, в образователните програми на зооучилищата, образователни материали, предназначени за учители и зооклубове. Информацията може да е включена и под формата на екологични ролеви игри и комикси (например в образователните центрове на Зоологическите градини)	Зоологически градини, научни организации, университети, НПО	1	Общински бюджет, национални и европейски фондове	Повишено ниво на знанията на ученици, студенти, учители, любители, широката общественост, за ИЧВ от съответната зооколекция и тяхното отрицателно въздействие върху местното биологично разнообразие в случай на изпускане/бягство от контролираната среда по време на образователните дейности и програми, провеждани от зоологическите градини	Брой изнесени лекции, презентации или проведени игри като част от образователната програма; Брой участници в образователните дейности	

Изготвяне и разпространяване на определител със снимки (брошура) за инвазивните огнени мравки, включени в списъка на Регламент (ЕС) 1143/2014	Научни организации, университети	1	Национални и европейски фондове	Разпространена информация за подпомагане на идентифицирането на видовете инвазивни огнени мравки, които засягат ЕС, и повишено вниманието на широката общественост и заинтересованите страни от потенциалната заплаха от навлизане на ИЧВ в страната като терариумни домашни любимци	Изготвен и разпространен определител/ брошура сред заинтересованите страни	
Изготвяне, публикуване и разпространяване на научно-популярна информация (статии в списания, интернет страници, табла, филми и др.) за ИЧВ мравки и азиатския стършел	Научни организации, университети, НПО	2	Национални и международни фондове	Повишена осведоменост на широката общественост за ИЧВ мравки и азиатския стършел, тяхното потенциално въздействие и пътищата, по които навлизат и се разпространяват. Предотвратяване на въвеждането и разпространяването на тези видове в България	Брой публикувани и разпространен и научно-популярни статии и информационни материали	
Изготвяне, публикуване и разпространяване на научно-популярна информация (статии в списания, интернет страници, табла, филми и др.) за плоския червей <i>Arthurdendylus triangulates</i> . Едно от ключовите послания е за недопускане на въвеждането и размножаването на плоски червеи за контрол на голи охлюви	Научни организации, университети, НПО	2	Национални и международни фондове	Повишена осведоменост на широката общественост за ИЧВ плосък червей <i>Arthurdendylus triangulates</i> , неговото потенциално въздействие и пътищата, по които навлиза и се разпространява	Брой публикувани и разпространен и научно-популярни статии и информационни материали	
Изготвяне на информационни материали за ИЧВ риби и други водни организми (кратък определител/брошура, дипляни), които	ИАРА, научни организации, университети	2	Държавен бюджет, национални и европейски фондове	Предоставена ясна и достъпна информация за ИЧВ риби и други водни организми, разпространени в България, която ще подпомогне любителите	Изготвени и раздадени информационни материали заедно със	

да се предоставят при закупуване на билет за любителски риболов				риболовци да попълват отчетите за уловените от тях ИЧВ в риболовния билет	закупените билети за любителски риболов	
2030 г.						
Подобряване на сътрудничеството и координацията при обмена на данни за ИЧВ, които засягат ЕС (плюсък червей, инвазивни огнени мравки, азиатски стършел) между БАБХ и ботаническите градини, Асоциацията на производителите на декоративни растения в България (АПДРБ), разсадници, фирми за дезинсекция и други заинтересовани страни	БАБХ, ботанически градини, АПДРБ и други заинтересовани страни	2	Национални фондове	Събиране на актуална информация и повишаване на ефективността на контрола и изпълнение на Регламент (ЕС) 1143/2014 с цел намаляване на възможността за въвеждане и разпространяване на ИЧВ, които засягат ЕС, чрез транспорт	Брой съвместни протоколи; Брой проведени анкети със служители на фирмите за оценка на тяхната ангажираност	
2031 г.						
Анализ и периодично актуализиране (веднъж на 5 години) на списъка с местата за мониторинг към Националната система за наблюдение на ИЧВ, които засягат ЕС и България, асоциирани с категорията път транспорт	ИАОС, научни организации, университети	2	Държавен бюджет, национални фондове	Своевременно установяване на нововъведени ИЧВ чрез транспорт и ранно информиране на съответните органи за предприемане на бързи мерки за премахване	Актуализиран списък на местата за мониторинг на ИЧВ	през 5 г.
Провеждане на обучения на служителите на държавни институции и общински власти с отговорности по прилагането на Регламент (ЕС) 1143/2014	МОСВ, НПО, университети, научни организации	1	Държавен бюджет, национални и европейски фондове	Повишаване на капацитета на отговорните при изпълнение на Регламент (ЕС) 1143/2014	Брой проведени обучения	през 5 г.
2032 г.						
Провеждане на обучения и изготвяне на инструкции за служителите на Агенция „Митници“, РИОСВ, БАБХ,	МОСВ, Агенция „Митници“,	1	Държавен бюджет	Повишаване на познанията и уменията на компетентните лица, повишаване на ефективността на	Изготвени инструкции;	

НЦЗПБ, по отношение разпознаването на ИЧВ, които засягат ЕС, с цел завишен контрол при вноса и търговията с почва, растения, растителен материал за разсадници, семена, дървен материал, хранителни продукти и др.	МЗХ, Областни дирекции „Земеделие“, МЗ (НЦЗПБ), университети, научни организации			проверките и намаляване на възможността за въвеждане на ИЧВ, които засягат ЕС, в България чрез следните пътища: Транспортиране на почва, растения и др., използвани за среда на растения; Замърсен растителен материал за разсадници; Замърсители на растения, семена, дървен материал, хранителни продукти; Случайно попаднали организми по превозни средства, машини оборудване, контейнери товари, органичен опаковъчен материал	Брой проведени обучения; Брой обучени служители	
2033 г.						
За целия период на плановете/ Постоянен срок						
Регулярно провеждане на срещи Междуведомствената група за ИЧВ към МОСВ за изпълнение на Регламент (ЕС) № 1143/2014	МОСВ	1	Държавен бюджет	Обсъждане и вземане на решения по актуални въпроси на национално ниво, свързани с изпълнение на Регламент (ЕС) 1143/2014	Брой проведени срещи на година	
Извършване на регулярни проверки за присъствие и размножаване на ИЧВ, които засягат ЕС, без съответните разрешителни съгласно Регламент (ЕС) 1143/2014, в зоологически градини, аквариуми, терариуми, частни зоопаркове, зоокътове, колекции и музейни експозиции	МОСВ, РИОСВ	1	Държавен бюджет	Прилагане на Регламент (ЕС) 1143/2014 и значително намаляване на възможността за изпускане/бягство на ИЧВ, които засягат ЕС, от контролираната среда	Брой извършени проверки; Брой издадени актове и предписания	
Редовно извършване на проверки в магазини за домашни любимци, аквариумни и терариумни организми	МОСВ, РИОСВ	1	Държавен бюджет	Повишаване на контрола в търговските обекти и намаляване на риска от изпускане/бягство на ИЧВ	Брой извършени проверки;	

за предлагане в търговската мрежа на ИЧВ, които засягат ЕС					Брой издадени актове и предписания	
Провеждане на съвместни научни и публични форуми и кампании, напр. ежегодните научни конференции на мрежите ESENIAS и DIAS, за обмен и представяне на актуална информация за управление на пътищата за въвеждане и разпространяване на ИЧВ, които засягат ЕС и България	МОСВ, научни организации, университети, НПО, научни мрежи (ESENIAS, DIAS, IAD)	1	Национални, европейски и международни фондове	Повишаване на сътрудничеството и подобряване на научната основа и ефективността на мерките за управление по отношение на пътищата за въвеждане и разпространяване в природата на чужди и инвазивни чужди видове	Брой проведени съвместни научни и публични форуми; Брой участници	
Осъществяване на ефективен обмен на данни за ИЧВ, които засягат ЕС и България, и пътищата за тяхното въвеждане и разпространяване, между всички заинтересовани страни в рамките на Националната система за наблюдение на ИЧВ	ИАОС, МОСВ	1	Национално финансиране	Подобряване на координацията и повишаване на ангажираността на различните заинтересовани страни при управлението на въвеждането и разпространяването на ИЧВ, вкл. чрез коридори и по естествен път	Достъпни данни за присъствие и разпространение на ИЧВ в Националната система за наблюдение на ИЧВ	
Организиране на различни кампании с цел ангажиране на обществеността в мониторингови програми или прилагане на мерки за управление на пътищата за въвеждане и разпространяване на ИЧВ.	МОСВ, БД, РИОСВ, научни организации и мрежи, университети, НПО, доброволци	1	Национално финансиране	Повишаване на ангажираността на различните заинтересовани страни и гражданите чрез участие в мониторингови програми или прилагане на мерки за управление на пътищата за въвеждане и разпространяване на ИЧВ, вкл. чрез коридори и по естествен път	Брой организирани кампании; Брой участници	
Организиране на кампании за популяризиране на приложението за мобилни телефони „Инвазивните чужди видове в Европа / Invasive alien species in Europe“, поддържано от Съвместния изследователски център на	МОСВ, научни организации и мрежи, университети, НПО	1	Национални фондове	Събиране на данни за ИЧВ с помощта на гражданската наука. Ангажиране на широката общественост с решаване на проблемите, причинявани от ИЧВ, които засягат ЕС	Брой кампании; Брой записи на година; Събрани данни	

ЕК (JRC) и EASIN, както и други мобилни приложения, напр. организиране на ежегодни БиоБлиц изследвания и събиране на данни за ИЧВ на терен с участието на ученици, студенти, учители, представители на компетентни институции, НПО, доброволци						
Засилване на контрола на граничните пунктове за спазване на забраната за внос и търговия с ИЧВ, които засягат ЕС, осъществяван съвместно и координирано от МОСВ, Агенция „Митници“ и БАБХ	МОСВ, Агенция „Митници“, БАБХ	1	Държавен бюджет	Изпълнение на Регламент (ЕС) 1143/2014 и намаляване на възможността за въвеждане и разпространяване на ИЧВ, които засягат ЕС, чрез транспорт	Брой извършени проверки; Брой установени целеви видове/индивиди	
Извършване на оценка на риска (на базата на научни данни) и при необходимост въвеждане на забрана на национално ниво за внасяне в рибностопански обекти, използвани за аквакултури от отворен тип (съгласно ЗРА, чл. 3(1), т. 2), на чужди видове водни организми, включени в Приложение IV към Регламент (ЕО) № 708/2007, но с доказан инвазивен потенциал в други държави и възможности за формиране на самовъзпроизвеждащи се популации във водоемите в България	МОСВ, МЗХ, в сътрудничество с научни организации, университети и риболовни сдружения	2	Държавен бюджет	Минимализиране на риска от изпускане/бягство от аквакултури на чужди видове и ИЧВ, представляващи потенциална или реална заплаха за местното биологично разнообразие и екосистемите.	Оценка на риска; Въведена забрана	
Включване на модул за ИЧВ в програмата за провеждане на курсове за обучение и изпит, съгласно ЗРА при издаване на удостоверение за стопански риболов	МЗХ, ИАРА, университети, научни организации	2	Държавен бюджет, национални и европейски фондове	Актуализирана програма за обучение и изпит на лица, кандидатстващи за удостоверение за стопански риболов, в която е включен модул за ИЧВ с фокус върху	Актуализирана програма; Брой издадени свидетелства след проведено	

				пътищата за въвеждане и разпространяване на ИЧВ чрез транспорт – зарибителен материал, лодки, риболовно оборудване, екипировка и др.	обучение и изпит по програмата с включен модул за ИЧВ	
Въвеждане на механизъм за отчитане на улова на ИЧВ, които засягат ЕС, от любителския и стопанския риболов	ИАРА, МОСВ	1	Държавен бюджет	Събиране на данни от любителския и стопанския риболов за ИЧВ риби и други водни организми, които засягат ЕС, и които се разпространяват в Българи чрез коридори и по естествен път	Брой предадени отчети с данни за ИЧВ	
Разработване и въвеждане на програма за ИЧВ за провеждане на кратък курс за обучение и изпит при издаване на разрешително за развъждане и отглеждане на риба и други водни организми и производство на носители на генетичен материал от хидробионти	МЗХ, ИАРА, университети, научни организации	2	Държавен бюджет, национални и европейски фондове	Разработена програма за ИЧВ за провеждане на кратък курс за обучение и изпит на лица, кандидатстващи за разрешително за развъждане и отглеждане на риба и други водни организми и производство на носители на генетичен материал от хидробионти	Разработена програма; Брой издадени разрешителни	
Извършване на научни изследвания/мониторинг на ИЧВ на ключови места, където видовете може да бъдат въведени по други пътища и впоследствие разпространени чрез канали или по естествен път, напр.: - ключови водни обекти, използвани за водни спортове и риболов, главни напоителни и отводнителни канали; - крайречни местообитания и притоци на р. Дунав, долното течение на р. Струма и р. Места; - големи пристанищни градове в страната (Варна, Бургас) с цел	МОСВ, ИАОС, РИОСВ, РДГ, научни организации, университети, НПО	2	Национални и европейски фондове	Ранно установяване на ИЧВ и бързо прилагане на мерки. Подобряване на научните познания за ИЧВ, разпространени в България, проследяване на резултатите от прилагането на мерки за ограничаване и контрол на популациите. Изпълнение на Националната система за наблюдение на ИЧВ съгласно Регламент (ЕС) 1143/2014	Проведени изследвания; Събрани данни; Научни публикации	

ранно установяване на ИЧВ птици, въведени и разпространявани чрез морски транспорт и др.						
Извършване на научни изследвания/мониторинг на ИЧВ растения върху земеделските площи	Научни организации, университети, НПО	2	Национални и европейски фондове	Подобряване на научните познания в областта на ИЧВ растения в България	Проведени изследвания; Научни публикации	
Проучване на биологичните и екологичните особености на ИЧВ растения от списъка на Регламент (ЕС) 1143/2014 и от национален интерес, разпространяващи се по пътната мрежа на страната	Научни организации	2	Национални фондове	Подобряване на научните познания – придобиване на нови знания за видовия състав, механизмите на разпространение на ИЧВ растения, уязвимите местообитания и др., което е предпоставка за успешно управление на популациите на целевите видове	Научни публикации	
Провеждане на редовен мониторинг на териториите на ботаническите градини за навременно установяване на ИЧВ, пренесени като замърсители на други растения	Ботанически градини, научни организации, университети	2	Национални и европейски фондове	Намаляване до минимум на вероятността за въвеждане и разпространяване на ИЧВ растения чрез транспорт, като замърсители или случайно попаднали организми, на териториите на ботаническите градини и арборетумите	Брой протоколи от проведени изследвания	
Извършване на периодичен мониторинг на групи в социалните мрежи, блогове и др., обменящи информация на риболовни теми	Научни организации, университети, НПО	1	Национални, европейски и международни фондове	Ранно установяване на ИЧВ. Изпълнение на Националната система за наблюдение на ИЧВ съгласно Регламент (ЕС) 1143/2014	Събрани данни	
Извършване на научни изследвания/мониторинг на ИЧВ в горски територии, ловни стопанства и др.	ИАОС, научни организации, университети, НПО	2	Национални, европейски и международни фондове	Подобряване на научните познания за ИЧВ, които се срещат в България и се разпространяват чрез коридори и по естествен път	Събрани данни; Брой научни публикации	

Извършване на периодичен мониторинг на групи в социалните мрежи, блогове и др., обменящи информация на ловни теми	Научни организации, университети, НПО	1	Национални, европейски и международни фондове	Ранно установяване на ИЧВ. Изпълнение на Националната система за наблюдение на ИЧВ съгласно Регламент (ЕС) 1143/2014	Събрани данни	
Извършване на научни изследвания за въздействието на ИЧВ, които засягат ЕС, по отношение на видовете, включени в Червена книга на Р. България	Научни организации, университети	2	Национални, европейски и международни фондове	Подобрена научна основа за ИЧВ, приоритизиране на мерките и ефективно управление	Проведени изследвания; Научни публикации	
Повишаване на контрола за прилагане на изискванията, стандартите и кодексите на Международната конвенция за контрол и управление на корабните баластни води и седименти, ратифицирана от Р. България на 16 март 2018 г, ДВ бр. 28, в сила от 30 юли 2018 г.	Изпълнителна агенция „Морска администрация“	1	Държавен бюджет	Правилно и навременно изпълнение на мерките от Конвенцията и намаляване до минимум на въвеждането и разпространяването на ИЧВ, които засягат ЕС и България чрез баластни води и седименти и обраствания по корпусите на плавателните съдове	Брой протоколи от проверки; Брой издадени актове и предписания	
Създаване и изпълнение на план за информиране на обществото (комуникационен план) за последиците от въвеждането и разпространяването на ИЧВ чрез транспорт и необходимостта от прилагане на мерки – самостоятелен или като част от национален комуникационен план	МОСВ, НПО, научни организации	1	Държавен бюджет, национални и европейски фондове	Информирание на обществото за пътищата за въвеждане и разпространяване на ИЧВ в България, последиците и необходимостта от прилагане на мерки, чрез различни канали и съобщения: публикации, традиционни медии и социални мрежи, интернет портали и мобилни приложения, организиране на събития и др.	План за информиране на обществото за пътищата на въвеждане и разпространяване на ИЧВ	
Създаване и поддържане на единен информационен портал за ИЧВ в България	МОСВ, ИАОС, БАН	1	Държавен бюджет, национални и европейски фондове	Представяне и споделяне на коректна информация за ИЧВ в България	Създаден информационен портал за ИЧВ в България	

<p>Поставяне на изискване в заданията за разработване на нови или актуализиране на съществуващи планове за управление на защитени територии да се извършва инвентаризация на ИЧВ и да се предвиждат мерки и дейности за техния контрол</p>	<p>МОСВ, възложители на ПУ за ЗТ</p>	<p>2</p>	<p>Държавен бюджет</p>	<p>Предотвратяване и намаляване на непреднамереното въвеждане и разпространяване на ИЧВ в защитени територии в България като се установи наличието на ИЧВ, вида и разпространението им и се набележат съответните мерки и дейности за борба с тях</p>	<p>Брой утвърден и задания с включени изисквания за ИЧВ</p>	
<p>Повишаване на информираността на персонала на обектите за развъждане и отглеждане на риба и други водни организми за вредите, които нанасят ИЧВ и как да се предотврати изпускането/бягството от контролирана среда, чрез презентации, разпространяване на информационни материали (ръководства, брошури, видео материали) и др.</p>	<p>ИАРА, научни организации, университети, НПО, сдружения</p>	<p>2</p>	<p>Държавен бюджет, национални и европейски фондове</p>	<p>Повишено ниво на знанията на персонала на обектите за развъждане и отглеждане на риба и други водни организми за чуждите видове и потенциалните инвазивни видове, използвани в аквакултурите, и евентуалните последици – отрицателно въздействие върху местното биологично разнообразие в случай на изпускане/бягство от контролираната среда, както и за необходимостта от прилагането на конкретни мерки</p>	<p>Проведено едно информационно събитие (физическо и/или онлайн) за работещи в сладководни рибовъдни стопанства на всеки три години; Изготвени информационни материали</p>	
<p>Прилагане на съответните програми за мониторинг на карантинни вредители на територията на страната съгласно Регламент (ЕС) 2016/2031 към ИЧВ, които засягат ЕС, и към Регламент (ЕС) 1143/2014 (растения, плосък червей, огнени мравки, азиатски стършел)</p>	<p>БАБХ, МЗХ, научни организации, университети</p>	<p>2</p>	<p>Държавен бюджет</p>	<p>Ранно установяване на ИЧВ, които засягат ЕС, и предотвратяване на възможността за тяхното въвеждане и разпространяване в България чрез следните пътища: Транспортиране на почва, растения и др., използвани за среда на растения; Замърсен растителен материал за разсадници; Замърсители на растения, семена, дървен материал, хранителни продукти; Случайно попаднали организми</p>	<p>Изпълнени програми за мониторинг с включени ИЧВ, които засягат ЕС</p>	

				по превозни средства, машини оборудване, контейнери товари, органичен опаковъчен материал		
Включване на актуална научна информация за ИЧВ в информационните и образователни табели за съответните видове, а за ИЧВ, които засягат ЕС – изработване на отделни табели с по-подробна информация	Зоологически градини, научни организации, университети, НПО	1	Общински бюджет, национални и европейски фондове	Повишено ниво на знанията на всички посетители на зоологическите градини за ИЧВ от съответната зооколекция и тяхното отрицателно въздействие върху местното биологично разнообразие в случай на изпускане/бягство от контролираната среда	Брой информационни и образователни табели	
Провеждане на инициативи за повишаване на осведомеността на широката общественост за ИЧВ растения в домашни аквариуми, декоративни езера в градини, паркове, разсадници, оранжерии, частни колекции	МОСВ, МЗХ, медии, НПО	1	Държавен бюджет, национални и европейски фондове	Широката общественост е информирана за опасностите и ефектите от въвеждане и разпространяване на водни ИЧВ растения. Проведени информационни срещи и разпространяване на печатни и медийни материали за влиянието на водните ИЧВ растения	Брой проведени информационни и медийни кампании/събития	
Изготвяне и разпространяване на информационни материали, статии, филми, провеждане на кампании с цел информиране на обществеността за опасността от изпускане/бягство в природата на чужди видове и ИЧВ, използвани като домашни любимци, в аквариуми и терариуми	МОСВ, научни организации, университети, НПО, сдружения	1	Национални и европейски фондове	Повишено ниво на знанията на широката общественост за отрицателното въздействие върху биологичното разнообразие и екосистемите в случай на изпускане/бягство от контролираната среда на чужди видове и ИЧВ, използвани като домашни любимци, в аквариуми и терариуми Използване на ключови послания относно: - ИЧВ и тяхното отрицателно въздействие върху местното	Брой публикувани информационни и материали; Брой проведени кампании	

				<p>биологично разнообразие и екосистеми;</p> <p>- съществуващите забрани и проблемите, които ИЧВ могат да причинят при изпускането им в природата;</p> <p>- изпускането в природата, което в повечето случаи не е проява на хуманно отношение към животните поради редица опасности, липса на храна, наранявания, болести, хищници и др.</p>		
<p>Разработване и изпълнение на програма за мониторинг, вкл. използване на ДНК от околната среда (eDNA), на всички регистрирани рибностопански обекти, използвани за аквакултури, за наличие на:</p> <p>- ИЧВ риби и други водни организми, които засягат ЕС или България, и които не са обект на развъждане и отглеждане (вкл. ларви на ИЧВ миди, и др.)</p>	<p>Научни организации и университети със съдействието на ИАРА</p>	2	<p>Национални, европейски и международни фондове</p>	<p>Установяване на наличието в аквакултурите на ИЧВ риби и други водни организми, които засягат ЕС или България, и които не са обект на развъждане и отглеждане (вкл. ларви и обраствания на миди, полипи на сладководна медуза, статобласти на бриоза и др.), които биха могли да се разпространят чрез транспорт (зарибителен материал, лодки, риболовно оборудване и екипировка и др.);</p> <p>оценяване на потенциалното въздействие и на тази основа предприемане на подходящи мерки</p>	<p>Разработена програма;</p> <p>Проведени изследвания;</p> <p>Събрани данни</p>	
<p>Изработване и изпълнение на система за наблюдение и план за действие в случай, че в рибностопанските обекти, използвани за аквакултури, се появят ИЧВ</p>	<p>Собственици/ползватели на рибностопански обекти, използвани за аквакултури, и общините, със</p>	1	<p>Общински бюджет, частни средства</p>	<p>Актуална информация за състоянието на водоемите и съоръженията за аквакултури. Минимализиране на риска от въвеждане и отрицателно въздействие на водни ИЧВ във</p>	<p>Система за наблюдение и план за действие;</p> <p>Протоколи за действие при поява на ИЧВ</p>	

	съдействието на ИАРА, РИОСВ, научни организации, университети, НПО			водоемите, използвани за аквакултури. Незабавно информирание на отговорните институции за поява на ИЧВ, които засягат ЕС		
Организиране на подходящо обучение на персонала на рибностопанските обекти, използвани за аквакултури, във връзка със системата за наблюдение, плановете за действие и протоколите за действие при поява на ИЧВ в аквакултурите	Общини, университети, научни организации, НПО, със съдействието на ИАРА и собствениците /ползвателите на рибностопанските обекти	1	Общински бюджет, национални фондове, частни средства	Повишаване на капацитета на персонала и правилно изпълнение на системата за наблюдение, плановете за действие и протоколите за действие при поява на ИЧВ в аквакултурите	Брой проведени обучения; Брой обучени служители	
Провеждане на обучения и изготвяне на инструкции за служителите на Агенция „Митници“, РИОСВ, БАБХ, ИАРА, НЦЗПБ, по отношение на разпознаването на ИЧВ, които засягат ЕС, с цел завишен контрол при вноса и търговията със зарибителен материал, риба и рибни продукти	МОСВ, ИАОС, ИАРА, Агенция „Митници“, МЗХ, МЗ (НЦЗПБ), научни организации, университети	1	Държавен бюджет, национални фондове	Повишаване на познанията и уменията на компетентните лица, повишаване на ефективността на проверките и намаляване на възможността за въвеждане на ИЧВ, които засягат ЕС, в България чрез следните пътища: Замърсена стръв; Замърсители на хранителни продукти (включително жива храна); Замърсители на животни; Паразити по животни	Брой проведени обучения; Брой обучени служители	
Обособяване на подходящи места и съоръжения при рибностопанските обекти, използвани за сладководни аквакултури, за преглед и почистване	Общини, собственици/ползватели на рибностопанските обекти,	3	Общински бюджет, частни средства	Изпълняване на мерките за биосигурност и намаляване на възможността за въвеждане и разпространяване на водни ИЧВ, които засягат ЕС и България,	Обособени места и съоръжения за изпълняване	2026–2032 г.

на лодките, риболовното оборудване (мрежи и др.), екипировка и др.	използвани за сладководни аквакултури			чрез транспорт на случайно попаднали организми на лодки, оборудване за риболов, екипировка и др.	на мерките за биосигурност	
Изготвяне и разпространяване на информационни материали, статии, филми, провеждане на кампании с цел информиране на обществеността за опасността от въвеждане и разпространяване в природата на чужди видове и ИЧВ чрез транспорт (като замърсители на стоки или случайно попаднали организми към превозни средства и свързаното с тях оборудване и материали) и необходимостта от прилагане на мерки	МОСВ, научни организации, университети, НПО, научни мрежи (ESENIAS, DIAS, IAD)	1	Национални, европейски и международни фондове	Повишаване на познанията на широката общественост за отрицателното въздействие върху биологичното разнообразие и екосистемите в случай на въвеждане и разпространяване в природата на чужди и инвазивни чужди видове чрез транспорт (като замърсители на стоки или случайно попаднали организми към превозни средства и свързаното с тях оборудване и материали) и методите за управление	Публикувани информационни материали; Брой проведени кампании на година	
Провеждане на научни и публични форуми, като научни конференции, семинари, работни срещи, обсъждания и др., за обмен и представяне на актуална информация за управление на пътищата за въвеждане и разпространяване на ИЧВ, които засягат ЕС и България, чрез транспорт	Научни организации, университети, НПО, научни мрежи (ESENIAS, DIAS, IAD)	1	Национални, европейски и международни фондове	Повишаване на познанията на научната общност, компетентните институции, заинтересованите страни, широката общественост по отношение на пътищата за въвеждане и разпространяване в природата на чужди и инвазивни чужди видове, вкл. чрез транспорт, и за тяхното управление	Брой проведени научни и публични форуми; Брой участници във форумите	
Провеждане на обучителни курсове за ученици, студенти, учители, работещи в съответните сектори, доброволци и други желаещи, във връзка с ИЧВ и пътищата за тяхното въвеждане и разпространяване в България, както и	Научни организации, университети, НПО, научни мрежи	1	Национални, европейски и международни фондове	Повишаване на знанията и информираността на ученици, учители, студенти, преподаватели, заинтересовани страни и широката общественост по отношение на пътищата за	Брой проведени обучителни курсове;	

за необходимостта от прилагане на съответните мерки	(ESENIAS, DIAS, IAD)			въвеждане и разпространяване в природата на чужди и инвазивни чужди видове, вкл. чрез транспорт, и за тяхното управление	Брой участници в курсовете	
Провеждане на обучителни семинари за ловците (СЛРБ, ловни дружинки и сдружения) относно ИЧВ бозайници (нутрия, ондатра, енотовидно куче, американска норка). Семинарите трябва да включват обучение относно разпознаването на видовете, вредите, които нанасят, начините и мерките за ограничаване на популациите, и възможности за включване в програмите за мониторинг	МЗХ, ИАГ, научни организации, университети, НПО, научни мрежи	1	Национални и европейски фондове	Повишаване на познанията на заинтересованите страни в сектора на горското и ловно стопанство за ИЧВ бозайници и методите за ограничаване на техните популации	Брой проведени семинари и обучени участници по години	
Организиране на обучителни курсове за професионалните оператори по смисъла на Регламент (ЕС) 2016/2031 по отношение на определяне на ИЧВ, които засягат ЕС, свързаните с тях пътища, във връзка с прилагането на съответните програми за мониторинг	БАБХ, университети, научни организации, НПО	2	Национални и международни фондове	Повишаване на познанията и уменията на професионалните оператори, повишаване на ефективността на прилагането на програмите за мониторинг и намаляване на възможността за въвеждане на ИЧВ, които засягат ЕС, в България чрез следните пътища: Транспортиране на почва, растения и др., използвани за среда на растения; Замърсен растителен материал за разсадници; Замърсители на растения, семена, дървен материал, хранителни продукти; Случайно попаднали организми по превозни средства, машини оборудване, контейнери товари, органичен опаковъчен материал	Брой проведени курсове и обучени оператори	

Организиране на обучителни курсове за собствениците/ползвателите на земеделски земи с цел повишаване на тяхната информираност и ангажирането им в провеждането на мониторинг на ИЧВ, които засягат ЕС	БАБХ, университети, научни организации, НПО	2	Национални фондове	Повишаване на познанията и уменията на собствениците/ползвателите на земеделски земи, повишаване на ефективността на прилагането на програмите за мониторинг и намаляване на възможността за въвеждане на ИЧВ, които засягат ЕС, в България чрез транспорт	Брой проведени курсове и обучени участници	
Обучение на служителите на ИАРА, РИОСВ, Басейнови дирекции, ИАГ, Държавни горски предприятия по отношение на разпознаването на ИЧВ, които засягат ЕС, с цел завишен контрол при проверки в секторите Рибарство и Ловно стопанство	МОСВ, МЗХ, университети, научни организации, НПО	1	Държавен бюджет, национални фондове	Повишаване на ефективността на проверките и намаляване на възможността за въвеждане и разпространяване на ИЧВ, които засягат ЕС, в секторите Рибарство и Ловно стопанство	Брой проведени обучения и обучени служители	
Провеждане на научни и публични форуми, като научни конференции, семинари, работни срещи, обсъждания и др. за обмен и представяне на актуална информация за управление на пътищата за въвеждане и разпространяване на ИЧВ, които засягат ЕС и България, чрез коридори и естествено разпространяване	Научни организации, университети, НПО, научни мрежи (ESENIA, DIAS, IAD)	1	Национални, европейски и международни фондове	Повишаване на познанията на научната общност, компетентните институции, заинтересованите страни, широката общественост по отношение на пътищата за въвеждане и разпространяване в природата на чужди и инвазивни чужди видове, вкл. чрез коридори и естествено разпространяване, и за тяхното управление	Брой проведени научни и публични форуми; Брой участници във форумите	
Изготвяне и разпространяване на информационни материали, статии, филми, провеждане на кампании с цел информиране на обществеността за опасността от въвеждане и разпространяване в природата на чужди видове и ИЧВ чрез коридори и по естествен път и	МОСВ, научни организации, университети, НПО, научни мрежи (ESENIA, DIAS, IAD)	1	Национални, европейски и международни фондове	Повишаване на знанията и информираността на широката общественост за отрицателното въздействие върху биологичното разнообразие и екосистемите в случай на въвеждане и разпространяване в природата на чужди и инвазивни чужди видове чрез коридори и по естествен	Публикувани информационни материали Брой проведени кампании на година	

за необходимостта от прилагане на мерки				път, след като вече са били въведени по някой от другите пътища, и методите за управление		
Организиране на обучителни курсове за служителите в сферата на стопанския морски риболов във връзка с опасността от използването на тази подкатегория път от ИЧВ птици	ИАРА, университети, научни организации, НПО	1	Национални и европейски фондове	Повишаване на познанията и уменията на служителите в сферата на стопанския морски риболов и намаляване на възможността за въвеждане на ИЧВ птици, които засягат ЕС, в България чрез транспорт	Брой проведени курсове и обучени участници	
Организиране на обучителни курсове за ръководители и служители на горски и ловни стопанства, собственици и ползватели на гори, с цел повишаване на тяхната информираност и ангажирането им в провеждането на мониторинг на ИЧВ, които засягат ЕС	МЗХ, ИАГ, университети, научни организации, НПО	1	Национални фондове	Повишаване на познанията и уменията на ръководителите и служителите на горски и ловни стопанства, собствениците и ползвателите на гори, повишаване на ефективността на прилагането на програмите за мониторинг и намаляване на възможността за въвеждане на ИЧВ, които засягат ЕС, в България чрез транспорт	Брой проведени курсове и обучени участници	
Разширяване на съществуващия регистър/база данни, поддържана от ИАРА, чрез добавяне на данни за улов на ИЧВ (от любителския, професионалния и научния риболов)	ИАРА, научни организации, университети, НПО	2	Държавен бюджет, национални и европейски фондове	Събиране на актуална информация за разпространение на ИЧВ риби и други водни организми във вътрешните водоеми, р. Дунав и Черно море. Необходимо е валидиране на данните от експерти	Разширена база данни; Попълнени и валидирани данни за ИЧВ	
Провеждане на обучения на инспекторите от регионалните дирекции на ИАРА за разпознаване на ИЧВ, за въздействието им върху околната среда, пътищата, по които	МЗХ, ИАРА, научни организации, университети, НПО	2	Държавен бюджет, национални и европейски фондове	Изграден капацитет в сферата на рибарството и аквакултурите за предотвратяване на въвеждането и разпространяването на ИЧВ риби и други водни организми чрез коридори и по естествен път	Брой проведени обучения; Обучени служители	

навлизат и се разпространяват, методите за управление на пътищата						
Изработване, приемане и изпълнение на план/планове за действие за водните ИЧВ: рак (<i>Faxonius limosus</i>), риби (<i>Pseudorasbora parva</i> , <i>Perccottus glenii</i> , <i>Gambusia holbrooki</i> , <i>Lepomis gibbosus</i>) и влечуго (<i>Trachemys scripta</i>) от списъка на Регламент (ЕС) 1143/2014, разпространени в България	МОСВ, ИАРА, научни организации, университети, НПО, сдружения	1	Национални, европейски и международни фондове	Подобряване на управлението по отношение на ИЧВ, които засягат ЕС, и намаляване на въвеждането и разпространяването на тези видове чрез коридори и по естествен път	Приети планове за действие и изпълнени мерки за ИЧВ рак и риби, които засягат ЕС	
Провеждане на обучения на служителите на горски и ловни стопанства за разпознаване на ИЧВ, въздействието им върху околната среда, пътищата, по които навлизат и се разпространяват, методите за управление на пътищата	МЗХ, ИАГ, научни организации, университети, НПО	2	Национални, европейски и международни фондове	Изграден капацитет в сферата на горското и ловно стопанство за предотвратяване на въвеждането и разпространяването на ИЧВ чрез коридори и по естествен път	Брой проведени обучения; Обучени служители	
Изработване, приемане и изпълнение на план/планове за действие за ИЧВ бозайници (<i>Myocastor coypus</i> , <i>Ondatra zibethicus</i> , <i>Nyctereutes procyonoides</i>) от списъка на Регламент (ЕС) 1143/2014, разпространени в България	МОСВ, ИАГ, научни организации, университети, НПО, сдружения	1	Национални, европейски и международни фондове	Подобряване на управлението на ИЧВ бозайници, които засягат ЕС, и намаляване на въвеждането и разпространяването на тези видове чрез коридори и по естествен път в България	Приети планове за действие и изпълнени мерки за ИЧВ бозайници, които засягат ЕС	
Разширяване и редовно актуализиране на съществуващите свободно достъпни регистри/бази данни: Регистър на лицата, които развъждат риба и други водни организми (ИАРА) и Регистър на обектите за производство на аквакултури (БАБХ), с добавяване на пълна информация за видовете, които са обект на аквакултура, вкл. чужди видове риби и други водни организми,	МЗХ (ИАРА, БАБХ)	2	Държавен бюджет	Предоставяне на актуална информация на всички заинтересовани страни за провежданите дейности в аквакултури, свързани с чужди видове и ИЧВ водни организми. Оценяване на рисковете, проследяване и предприемане на превантивни мерки при необходимост	Разширени, актуализирани и достъпни регистри; Брой нанесени данни	

както и за географското разположение на аквакултурата						
Разработена и изпълнявана програма за мониторинг на всички регистрирани рибностопански обекти, използвани за аквакултури за наличие на: - ИЧВ, които засягат ЕС (погрешно определени или нерегламентирано внесени, напр. американски черен бодлив сом <i>Ameiurus melas</i>) - изпуснати/избягали чужди и ИЧВ риби и други водни организми извън границите на обектите и съоръженията	МОСВ със съдействието на ИАРА, научни организации, университети и др. заинтересован и страни	2	Държавен бюджет, национални и европейски фондове	Установяване на наличие в аквакултурите на ИЧВ, които засягат ЕС (погрешно определени или нерегламентирано внесени) или на изпуснати/избягали чужди и инвазивни чужди водни видове, проследяване на тенденциите в случай на формиране на популации извън границите на обектите и съоръженията и в непосредствена близост до тях, оценка на потенциалното въздействие и прилагане на подходящи мерки	Разработена програма; Проведен мониторинг; Събрани данни	
Изработване, приемане и изпълнение на план за действие за ИЧВ от списъка на Регламент (ЕС) 1143/2014 за американския черен бодлив сом (<i>Ameiurus melas</i>)	МОСВ, ИАРА, научни организации, университети, НПО, сдружения	1	Национални и европейски фондове	Премахнати/ограничени формирани популации на вида в страната; Сведено до минимум по-нататъшно въвеждане и разпространяване на вида, вкл. чрез изпускания/бягства от водоеми, използвани за аквакултури и ограничаване на въздействието му върху биологичното разнообразие и екосистемите	Приет план за действие и изпълнени мерки за американския черен бодлив сом (<i>Ameiurus melas</i>)	
Изработване и изпълнение на система за наблюдение и план за действие в извънредни ситуации при проблеми със сигурността или други непредвидени събития (природни бедствия или наводнения) на рибностопанските обекти, използвани	Управители на рибностопански обекти	1	Национални и европейски фондове	Събиране на информация за състоянието на водоемите и съоръженията за аквакултури. Минимализиране на риска от въвеждане и отрицателно въздействие на водни ИЧВ в прилежащата речна система.	Създадена система за наблюдение и план за действие в извънредни ситуации;	

за аквакултури с чужди видове, вкл. такива с доказан инвазивен потенциал				Незабавно информиране на отговорните институции за случаи на изпускане/бягство	Протоколи за действие при изпускане на водни организми, както и методи за залавяне на животните	
Организиране на подходящо обучение за повишаване на капацитета на персонала на рибностопанските обекти във връзка със системата за наблюдение, плановете при извънредни ситуации и протоколите за действия при изпуснати/избягали чужди видове	Управители на рибностопански обекти, общини, НПО, университети, научни организации	1	Национални и европейски фондове	Правилно изпълнение на системата за наблюдение, плановете при извънредни ситуации и протоколите за действия при изпуснати чужди видове или ИЧВ от аквакултурите	Брой проведени обучения и обучени служители	
Извършване на научни изследвания и оценка на риска за въздействието върху местните видове и екосистеми на чужди видове, използвани за аквакултури, включени в Регламент (ЕО) № 708/2007, с възможности за формиране на самовъзпроизвеждащи се популации във вътрешните водоеми на България (голямоуст костур <i>Micropterus salmoides</i> , сивен <i>Salvelinus fontinalis</i>) и в р. Дунав (бял толстолоб <i>Hypophthalmichthys molitrix</i>).	Научни организации, университети	2	Национални, европейски и международни фондове	Събиране на данни за отрицателно въздействие на чужди видове и ИЧВ, включени в Регламент (ЕО) № 708/2007, върху местното биологично разнообразие и екосистеми. Осигуряване на научна основа за предприемане на подходящи мерки по отношение на тяхното отглеждане в рибностопански обекти, използвани за аквакултури от отворен тип	Научни публикации	
Извършване на научни изследвания и оценка на потенциала за формиране на самовъзпроизвеждащи се популации на чужди видове, използвани за аквакултури, включени в Регламент (ЕО) № 708/2007, във вътрешните водоеми на България (дъгова пъстърва	Научни организации, университети	3	Национални, европейски и международни фондове	Събиране на данни за размножаване в естествени условия на чужди видове или ИЧВ, използвани за аквакултури в България, оценка на тяхното потенциално въздействие върху местното биологично	Научни публикации	

<i>Oncorhynchus mykiss</i>) и в р. Дунав (пъстър толстолоб <i>Hypophthalmichthys nobilis</i> , бял амур <i>Stenopharyngodon idella</i>).				разнообразие и екосистеми и предприемане на мерки при необходимост		
Провеждане на обучителни семинари сред риболовците и ловците относно ИЧВ, които засягат ЕС, относно разпознаването на видовете, вредите, които нанасят, начините и мерките за превенция и контрол	МЗХ, МОСВ, университети, научни организации	2	Национални и европейски фондове	Повишено ниво на знания на целевите групи по отношение на ИЧВ, които засягат ЕС, и пътищата за тяхното навлизане и разпространяване	Брой проведени семинари и брой участници	
Включване на по-задълбочена информация за ИЧВ бозайници в изпитните документи при добиване на ловен билет	МЗХ, МОСВ, университети, научни организации	2	Държавен бюджет; национални фондове	Повишено ниво на знания на целевите групи по отношение на ИЧВ бозайници и пътищата за тяхното навлизане и разпространяване	Актуализиран и изпитни документи за ловен билет	
Подобряване на сътрудничеството между МОСВ, Агенция „Митници“ и БАБХ при провеждане на съвместни проверки на граничните пунктуве за спазване на забраната за внос на ИЧВ, които засягат ЕС, чрез транспорт – като замърсители на стоки или случайно попаднали организми към превозни средства и свързаното с тях оборудване и материали	МЗХ, БАБХ, Агенция „Митници“	1	Държавен бюджет	Повишаване на ефективността на контрола и изпълнение на Регламент (ЕС) 1143/2014 с цел намаляване на възможността за въвеждане и разпространяване на ИЧВ, които засягат ЕС, чрез транспорт	Брой извършени съвместни проверки на година	
Подобряване на сътрудничеството и координацията между ИАРА, БАБХ, ИАГ, РИОСВ, научни организации и университети, сдруженията за любителски риболов, собственици/ползватели на рибностопански обекти и други заинтересовани страни при	ИАРА, БАБХ, ИАГ, РИОСВ, научни организации и университети, сдруженията за любителски риболов,	1	Държавен бюджет, общински бюджет, национални фондове	Повишаване на координацията и контрола при провеждане на зарибителни мероприятия и по този начин свеждане до минимум на вероятността от въвеждане и разпространяване на ИЧВ чрез транспорт: замърсен зарибителен материал, паразити по животни,	Брой проведени работни срещи; програми, протоколи от проведени зарибителни	

провеждане на зарибителни мероприятия	собственици/ползватели на рибностопански обекти и други заинтересовани страни			лодки, оборудване, екипировка и др.	мероприятия, други общи документи	
Подобряване на сътрудничеството между компетентните органи, сдруженията за любителски риболов, собствениците/ползвателите на рибностопански обекти, научните среди и други заинтересовани страни при събирането и обмяна на данни и при управлението на пътищата за въвеждане и разпространяване на водни ИЧВ, които засягат ЕС и България, чрез транспорт	МОСВ, ИАРА, БАБХ, ИАГ, научни организации и университети, сдруженията за любителски риболов, собственици/ползватели на рибностопански обекти и други заинтересовани страни	1	Държавен бюджет, национални и европейски фондове	Обменени актуални данни, научнообосновани решения и повишаване на ефективността на прилаганите мерки във връзка с управлението на пътищата за въвеждане и разпространяване на водни ИЧВ, които засягат ЕС и България, чрез транспорт: замърсена стръв, замърсен зарибителен материал, паразити по животни, лодки, риболовно оборудване, екипировка и др.	Брой проведени работни срещи; протоколи; обменени данни	
Осигуряване/изграждане и поддържане на подходящи съоръжения срещу бягство на ИЧВ животни, отглеждани в зоологическите градини, зооколекции и аквариуми. Дизайнът и конструкцията на загражденията да са изцяло съобразени с рисковете, свързани с физическата сила, поведението и когнитивните способности на животните	Зоологически градини, общини, НПО, частни собственици	1	Общински средства, национални и европейски фондове	Предотвяване на бягства на животни от загражденията, включващо: - Невъзможност за преодоляване на бариерата, поради правилното ѝ изграждане с добре подбрани материали и подходящ дизайн. Осигурена редовна поддръжка и проверка; - Невъзможност на посетителите да пуснат животните на свобода нито пряко – като извадят животното от заграждението му и го вземат, нито косвено – като подпомогнат бягството му	Здрави и функциониращи физически прегради, вкл. ел. системи, врати и др.; Протоколи/процедури за контрол на отпадните (дренажни) води	

Осигуряване на подходящо оборудване (мрежи, оръжия, упойки, противоотрови и пр.) за имобилизация и залавяне на избягало животно от ИЧВ и съответните разрешения за използване на такова оборудване	Зоологически градини, общини, НПО, частни собственици	1	Общински средства, национални и европейски фондове	Предотвряване на изпускане/бягство на ИЧВ животни при възникване на извънредни ситуации или непредвидени събития	Налично и работещо оборудване и консумативи	
Поддържане на система за оповестяване при извънредни ситуации , бягство на животни или други непредвидени събития.	Зоологически градини, общини, научни организации, частни собственици	1	Общински бюджети. Бюджети на зоологическите градини	Връщане на всички изпуснати/избягали животни (живи или мъртви) и минимален риск от въвеждане на ИЧВ в околната среда. Ефективно управление на риска от изпускане, разпространяване или отстраняване, като се отчитат идентичността, биологията и начинът на разпространение на вида, предвидените дейности и контролираната среда, взаимодействието с околната среда и други фактори от значение. Незабавно информирание на отговорните институции за случаи на изпускане/бягство	Система за наблюдение и план за извънредни ситуации; Протоколи за действие при избягало животно, както и методи за залавяне на животните, съобразени с особеностите им	
Организиране на подходящо обучение на персонала на зоологическите градини във връзка със системата за наблюдение, плановете при извънредни ситуации и протоколите за действия при избягали ИЧВ животни	МОСВ, Зоологически градини, общини, университети, научни организации, НПО	2	Държавен бюджет, национални и европейски фондове	Правилно изпълнение на системата за наблюдение, плановете при извънредни ситуации и протоколите за действия при избягали ИЧВ животни	Брой проведени обучения и обучени служители	
Провеждане на обучение на директорите/собствениците и служителите на общинските и частните зоологически градини,	МОСВ, РИОСВ, университети, научни	2	Държавен бюджет,	Повишен капацит за правилно прилагане на мерки и предотвратяване на възможността за	Брой проведени обучения и	

зоокътове, зооколекции, аквариуми и тератиуми по отношение на ИЧВ животни, които засягат ЕС, реда и начина на тяхното размножаване и изискванията на Регламент (ЕС) 1143/2014	организации, НПО, общини		национални и европейски фондове	изпускане/бягство на ИЧВ в природата	обучени служители	
Поддържане на актуална информация на отглежданите ИЧВ животни в зоологически градини.	МОСВ, РИОСВ, Зоологически градини, общини.	2	Общински бюджети. Бюджети на зоологическият е градини	Събрана информация, която ще подпомогне изготвянето или актуализирането на системите за наблюдение и плановете за извънредни ситуации, както и правилното прилагане на мерки и предотвратяване на възможността за изпускане/бягство на ИЧВ в природата	Подадена информация към РИОСВ за наличието на ИЧВ животни в лицензираните зооколекции и данни за тях (брой, пол, размножаване или дали са взети мерки да не се размножават)	
Изграждане и поддържане на регистрирани места/центрове за ИЧВ (подобно на спасителните центрове) с цел настаняване и отглеждане (временно или до края на естествения им живот) на ИЧВ, включени в списъка на Регламент (ЕС) 1143/2014	Общини, НПО, други организации, частни лица	3	Национални, европейски и международни фондове	Предотвратяване на въвеждането и разпространяването на ИЧВ, които засягат ЕС, чрез изпускане/бягство от контролирана среда в България. Предоставяне на възможност за държане в контролирана среда на: - домашни любимци (напр. червенобуза костенурка), чиито собственици не могат или не желаят да се грижат тях, но и не искат да го подложат на евтаназия; - индивиди от обществено чувствителни видове (напр. ИЧВ	Брой изградени и функциониращи и регистрирани места/центрове за ИЧВ	

				<p>бозайници), уловени в природата, за да се гарантира обществена подкрепа за управлението на тези видове;</p> <p>- ИЧВ, конфискувани на границата или в страната, за които се предвиждат последващи мерки (евтаназия, кастриране, транспортиране до други центрове/зоопаркове и др.).</p> <p>Опазване на местното биологично разнообразие и хуманно отношение към животните.</p>		
<p>Изработване на протоколи/инструкции за работа на местата/центровете за ИЧВ, във връзка с осигуряване на подходящи условия за отделните видове и отчитайки хуманното отношение към животните</p>	<p>МОСВ, РИОСВ, научни организации, университети, НПО, общини</p>	3	<p>Национални, европейски и международни фондове</p>	<p>Правилно прилагане на мерки по Регламент (ЕС) 1143/2014 и предотвратяване на възможността за изпускане/бягство на ИЧВ в природата.</p> <p>Чрез протоколите/ инструкциите за почистване, обработка на отпадъци и поддръжка на съоръженията и загражденията за гарантиране, че екземплярите или части от тях, които са способни да се възпроизведат, не могат да бъдат изпуснати, разпространени или преместени нерегламентирано, както и хуманно отношение към животните</p>	<p>Протоколи/инструкции за почистване, обработка на отпадъци и поддръжка на съоръженията и загражденията, както и за хуманно отношение към животните</p>	
<p>Организиране на подходящо обучение на персонала на местата/центровете за ИЧВ във връзка с изпълнение на протоколите за работа с различните видове животни и с поддръжане на</p>	<p>МОСВ, Зоологически градини, университети, научни</p>	3	<p>Национални, европейски и международни фондове</p>	<p>Правилно изпълнение на протоколите/инструкциите за почистване, обработка на отпадъци и поддръжка на съоръженията и загражденията в</p>	<p>Брой проведени обучения и обучени служители</p>	

подходящи условия, вкл. срещу изпускане/бягство на индивиди	организации, общини, НПО, частни собственици			центровете за ИЧВ, и прилагане на мерки, отчитайки хуманното отношение към животните		
Създаване на възможности и условия за извършване на научни изследвания в зоологическите градини и аквариумите, напр. подобно на Екологичния научно-образователен център на Зоологическа градина – София	Зоологически градини, научни организации, университети, общини, НПО, частни собственици	2	Национални, европейски и международни фондове	Провеждане на научни изследвания върху физиологията, поведението и размножаването на ИЧВ животни, отглеждани в контролирана среда, с цел събиране на повече данни за тяхната биология, които да бъдат приложени за ограничаване на разпространяването им	Брой научни публикации	
Провеждане на регулярни срещи на Националната междуведомствена работна група за ИЧВ към МОСВ за изпълнение на Регламент (ЕС) № 1143/2014	МОСВ	1	Държавен бюджет	Обсъждане и вземане на решения по актуални въпроси на национално ниво, свързани с изпълнение на Регламент (ЕС) 1143/2014 и намаляване на възможността за въвеждане и разпространяване на ИЧВ, които засягат ЕС	Брой проведени срещи на година; Протоколи от срещите	
Провеждане на съвместни научни и публични форуми и кампании с участието на всички заинтересовани страни (държавна администрация, учени, преподаватели, студенти, НПО и др.), напр. ежегодните научни конференции на мрежите ESENIAS и DIAS, за обмен и представяне на актуална информация за управление на пътищата за въвеждане и разпространяване на ИЧВ, които засягат ЕС и България	МОСВ, научни организации, университети, НПО	1	Национални, европейски и международни фондове	Повишаване на сътрудничеството и подобряване на научната основа и ефективността на мерките за управление по отношение на пътищата за въвеждане и разпространяване в природата на чужди видове и ИЧВ	Брой проведени съвместни научни и публични форуми; Брой участници	
Подобряване на сътрудничеството при обмена на данни за ИЧВ между ИАРА	ИАРА, сдружения за	1	Държавен бюджет	Събрана актуална информация, която ще подпомогне	Проведени срещи,	

и сдруженията за любителски риболов, лицата, извършващи любителски и стопански риболов, организациите на производители на продукти от риболов и други заинтересовани страни	любителски риболов, организации на производители в сектор рибарство, рибари			изпълнението на плана за действие и ще повиши ефективността при прилагането на мерки при изпълнение на Регламент (ЕС) 1143/2014 г. и националното законодателство, свързано с ИЧВ и рибарството	протоколи, обменени данни	
Подобряване на сътрудничеството при обмена на данни за ИЧВ между ИАГ и ИАОС от една страна, и между ИАГ и ловни сдружения, дружинки, ловци и други заинтересовани страни в сектор ловно стопанство, от друга	МЗХ, ИАГ, ИАОС, НЛРС-СЛРБ, БЛРС и други ловни сдружения, ловци	1	Държавен бюджет	Събрана актуална информация, която ще подпомогне изпълнението на плана за действие и ще повиши ефективността при прилагането на мерки при изпълнение на Регламент (ЕС) 1143/2014 г. и националното законодателство, свързано с ИЧВ и ловното стопанство	Проведени срещи, протоколи, обменени данни	

към Пътна карта за изпълнение на мерките от утвърдените по чл. 13 от Регламент (ЕС) № 1143/2014 Национални планове за действие относно пътища за непреднамерено въвеждане и разпространяване на инвазивни чужди видове, които засягат Европейския съюз, 2025 – 2034 г.

ИНВАЗИВНИ ЧУЖДИ ВИДОВЕ (ИЧВ), КОИТО ЗАСЯГАТ ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ

	Таксономична група / латинско име на ИЧВ	Българско име	Дата на включване в Списъка	Присъствие в България (дата на първо установяване)
	РАСТЕНИЯ 49			
	<i>Acacia mearnsii</i> [as 'mearnsi'] De Wild., Pl. Bequaert. 3: 61 (1925)	Акация	17.07.2025 г.	Не
	<i>Acacia saligna</i> (Labill.) H.L.Wendl. (<i>Acacia cyanophylla</i> Lindl.)	Синя акация	15.08.2019 г.	Не
	<i>Ailanthus altissima</i> (Mill.) Swingle	Айлант	15.08. 2019 г.	Да (1928 г.)
	<i>Alternanthera philoxeroides</i> (Mart.) Griseb.	Плевелна алтернантера	02.08.2017 г.	Не
	<i>Andropogon virginicus</i> L.	Виргински андропогон	15.08.2019 г.	Не
	<i>Asclepias syriaca</i> L.	Асклепиас	02.08.2017 г.	Да (1948 г.)
	<i>Baccharis halimifolia</i> L.	Крайморски бакхарис	03.08.2016 г.	Не
	<i>Broussonetia papyrifera</i> (L.) L'Hér ex Vent.	Хартиено дърво	17.07.2025 г.	Да
	<i>Cabomba caroliniana</i> Gray	Каролинска кабомба	03.08.2016 г.	Не
	<i>Cardiospermum grandiflorum</i> Sw.	Едроцветна балонна лоза	15.08.2019 г.	Не
	<i>Celastrus orbiculatus</i> (Thunb.)	Кръглолистен целаструс	02.08.2017 г.	Не
	<i>Cortaderia jubata</i> (Lemoine ex Carrière) Stapf	Андска пампаска трева	15.08.2019 г.	Не
	<i>Crassula helmsii</i> (Kirk) Cockayne	Австралийски блатен бръшлян	17.07.2025 г.	Не
	<i>Delairea odorata</i> Lem.	Немски бръшлян	17.07.2025 г.	Не

<i>Ehrharta calycina</i> Sm.	Ерхарта	15.08.2019 г.	Не
<i>Eichhornia crassipes</i> (Martius) Solms	Воден зюмбюл	03.08.2016 г.	Не
<i>Elodea nuttallii</i> (Planch.) H. St. John	Нуталиева водна чума	02.08.2017 г.	Да (2002 г.)
<i>Gunneratinctoria</i> (Molina) Mirbel	Бояджийска гунера	02.08.2017 г.	Не
<i>Gymnocoronis spilanthoides</i> (D. Don ex Hook. & Arn.) DC	Сенегалски чай	15.08.2019 г.	Не
<i>Hakea sericea</i> (Schrad. & J.C. Wendl., 1798)	Сребриста хакеа	02.08.2022 г.	Не
<i>Heracleum mantegazzianum</i> Sommier & Levier	Мантегацианов девесил	02.08.2017 г.	Да (2017 г.)
<i>Heracleum persicum</i> Fischer	Персийски девесил	03.08.2016 г.	Не
<i>Heracleum sosnowskyi</i> Mandenova	Сосновскиев девесил	03.08.2016 г.	Да (2019 г.)
<i>Humulus scandens</i> (Lour.) Merr.	Японски хмел	15.08.2019 г.	Да (2019 г.)
<i>Hydrocotyle ranunculoides</i> L. f.	Лютичевидно хидрокотиле	03.08.2016 г.	Не
<i>Impatiens glandulifera</i> Royle	Жлезиста слабонога	02.08.2017 г.	Да (1978 г.)
<i>Koenigia polystachya</i> (Wall. ex Meisn.) T.M. Schust. & Reveal	Многокласна къонигия	02.08.2022 г.	Не
<i>Lagarosiphon major</i> (Ridley) Moss	Голям лагаросифон	03.08.2016 г.	Не
<i>Lespedeza cuneata</i> (Dum. Cours.) G. Don (<i>Lespedeza juncea</i> var. <i>sericea</i> (Thunb.) Lace & Hauech)	Китайска леспедеза, Китайска храстовидна детелина	15.08.2019 г.	Не
<i>Ludwigia grandiflora</i> (Michx.) Greuter & Burdet	Голямоцветна лудвигия	03.08.2016 г.	Не
<i>Ludwigia peploides</i> (Kunth) P. H. Raven	Пеплисовидна лудвигия	03.08.2016 г.	Не
<i>Lygodium japonicum</i> (Thunb.) Sw.	Японска катерлива папрат	15.08.2019 г.	Не
<i>Lysichiton americanus</i> Hultén and St. John	Жълт миризлив змиарник	03.08.2016 г.	Не
<i>Microstegium vimineum</i> (Trin.) A. Camus	Издънков микростегиум	02.08.2017 г.	Не
<i>Myriophyllum aquaticum</i> (Vell.) Verdc.	Воден многолистник	03.08.2016 г.	Не
<i>Myriophyllum heterophyllum</i> Michx.	Разнолистен многолистник	02.08.2017 г.	Не
<i>Nanozostera japonica</i> (Ascherson & Graebner) Tomlinson & Posluszny, 2001	Морска трева	17.07.2025 г.	Не
<i>Parthenium hysterophorus</i> L.	Алергизиращ партениум	03.08.2016 г.	Не
<i>Pennisetum setaceum</i> (Forssk.) Chiov	Фонтанна трева	02.08.2017 г.	Не

	<i>Persica riaperfoliata</i> (L.) H. Gross	Пробитолистно пипериче	03.08.2016 г.	Не
	<i>Pistia stratiotes</i> (L. Royle)	Писция; Водна салата	02.08.2014 г.	Не
	<i>Prosopis juliflora</i> (Sw.) DC.	Мескит	15.08.2019 г.	Не
	<i>Pueraria lobate</i> (Lour.) Merr.	Кудзу	03.08.2016 г.	Не
	<i>Reynoutria japonica</i> Houtt.	Японска фалопия	17.07.2025 г.	?
	<i>Reynoutria sachalinensis</i> (F. Schmidt) Nakai	Гигантска фалопия	17.07.2025 г.	?
	<i>Reynoutria × bohémica</i> Chrtek & Chrtková	Бохемска фалопия	17.07.2025 г.	Да
	<i>Rugulopterix okamurae</i> ((E.Y. Dawson) I.K. Hwang, W.J. Lee & H.S. Kim, 2009)		02.08.2022 г.	Не
	<i>Salvinia molesta</i> D.S. Mitch. (<i>Salvinia adnate</i> Desv.)	Гигантска плаваща лейка	15.08.2019 г.	Не
	<i>Triadica sebifera</i> (L.) Small (<i>Sapium sebiferum</i> (L.) Roxb.)	Китайско лоено дърво	15.08.2019 г.	Не
	ЖИВОТНИ 65			
	Водни безгръбначни 14			
	<i>Asterias amurensis</i> Lutken, 1871	Амурска морска звезда	17.07.2025 г.	Не
	<i>Cherax destructor</i> Clark, 1936	Яби	17.07.2025 г.	Не
	<i>Cipangopaludina chinensis</i> (Gray 1834)	Китайски охлюв	17.07.2025 г.	Не
	<i>Eriocheir sinensis</i> H. Milne Edwards, 1854	Китайски мъхнат крив рак	03.08.2016 г.	Да (2005 г.)
	<i>Faxonius immunis</i> (Hagen, 1870)	Рак		Не
	<i>Faxonius limosus</i> Rafinesque, 1817	Американски шипобузест рак	03.08.2016 г.	Да (2015 г.)
	<i>Faxonius rusticus</i> (Girard, 1852)	Американски ръждив рак	02.08.2022 г.	Не
	<i>Faxonius virilis</i> Hagen, 1870	Северен рак	03.08.2016 г.	Не
	<i>Limnoper nafortunei</i> (Dunker (1857)	Златиста мида	02.08.2022 г.	Не
	<i>Marisa cornuarietis</i> (Linnaeus 1758)	Гигантски охлюв	17.07.2025 г.	Не
	<i>Mulinia lateralis</i> (Say, 1822)	Мулиния	17.07.2025 г.	Не
	<i>Pacifastacus leniusculus</i> Dana, 1852	Сигнален (калифорнийски) рак	03.08.2016 г.	Не

	<i>Procambarus clarkii</i> Girard, 1852	Червен (луизиански) блатен рак	03.08.2016 г.	Не
	<i>Procambarus fallax</i> (Hagen, 1870) f. <i>virginalis</i> (<i>Procambarus virginalis</i> Lyko, 2017)	Американски мраморен прав рак	03.08.2016 г.	Не
	Риби 12			
	<i>Ameiurus melas</i> (Rafinesque, 1820)	Американски черен бодлив сом	02.08.2022 г.	Да (2013 г.)
	<i>Channa argus</i> (Cantor, 1842)	Северен (амурски) змиеглав	02.08.2022 г.	Не
	<i>Fundulus heteroclitus</i> (Linnaeus, 1766)	Мумихог	02.08.2022 г.	Не
	<i>Gambusia affinis</i> (Baird and Girard, 1853)	Западна гамбузия, гамбузия	02.08.2022 г.	Не
	<i>Gambusia holbrooki</i> (Girard, 1859)	Източна гамбузия, гамбузия	02.08.2022 г.	Да
	<i>Misgurnus anguillicaudatus</i> (Cantor, 1842)	Виюн	17.07.2025 г.	Не
	<i>Misgurnus bipartitus</i> (Sauvage & Dabry de Thiersant, 1874)	Виюн	17.07.2025 г.	Не
	<i>Morone americana</i> (Gmelin, 1789)	Бял (сребрист) костур	02.08.2022 г.	Не
	<i>Lepomis gibbosus</i> Linnaeus, 1758	Слънчева риба	15.08.2019 г.	Да
	<i>Perccottus glenii</i> Dybowski, 1877	Китайски поспаланко	03.08.2016 г.	Да (2005 г.)
	<i>Plotos uslineatus</i> (Thunberg, 1787)	Ивичесто змиорковидно сомче	15.08.2019 г.	Не
	<i>Pseudorasbora parva</i> Temminck & Schlegel, 1846	Псевдоразбора	03.08.2016 г.	Да (1975 г.)
	Сухоzemни безгръбначни 11			
	<i>Arthur dendyustriangulatus</i> (Dendy, 1894) Jones & Gerard (1999)	Новозеландски плосък червей	15.08.2019 г.	Не
	<i>Bipalium kewense</i> Moseley, 1868	Градински червей	17.07.2025 г.	?
	<i>Brachyponera chinensis</i> (Emery, 1895)	Азиатската мравка	17.07.2025 г.	Не
	<i>Obama nungara</i> Carbayo, Álvarez-Presas, Jones & Riutort, 2016	Червей	17.07.2025 г.	?

	<i>Platydemus manokwari</i> de Beauchamp, 1963	Новогвинейски плосък червей	17.07.2025 г.	Не
	<i>Solenopsi sgeminat a</i> (Fabricius, 1804)	Тропическа огнена мравка	02.08.2022 г.	Не
	<i>Solenopsis Invicta</i> (Buren, 1972)	Червена огнена мравка	02.08.2022 г.	Не
	<i>Solenopsis richteri</i> (Forel, 1909)	Черна огнена мравка	02.08.2022 г.	Не
	<i>Vespa mandarinia</i> Smith, 1852	Гигантски азиатски стършел	17.07.2025 г.	Не
	<i>Vespa velutina nigrithorax</i> de Buysson, 1905	Азиатски стършел	03.08.2016 г.	Не
	<i>Wasmannia auropunctata</i> (Roger, 1863)	Малка огнена мравка	02.08.2022 г.	Не
	Земноводни 2			
	<i>Lithobates (Rana) catesbeianus</i> Shaw, 1802	Американска жаба бик	03.08.2016 г.	Не
	<i>Xenopus laevis</i> (Daudin, 1802)	Гладка (обикновена) ноктеста жаба	02.08.2014 г.	Не
	Влечуги 2			
	<i>Trachemyss cripta</i> Schoepff, 1792	Червенобуза, жълтобуза и къмбърлендова водни костенурки	03.08.2016 г.	Да (1990те)
	<i>Lampropeltis getula</i> (Linnaeus, 1766)	Обикновена кралска змия	02.08.2022 г.	Не
	Птици 8			
	<i>Acridotheres tristis</i> Linnaeus, 1766	Обикновена мейна	15.08.2019 г.	Не
	<i>Acridotheres cristatellus</i> (Linnaeus, 1758)	Качулата мейна	17.07.2025 г.	Не
	<i>Alopochenaegyptiaca</i> Linnaeus, 1766	Египетска гъска	02.08. 2017 г.	Не
	<i>Corvus splendens</i> Vieillot, 1817	Индийска врана/ Индийска домашна врана	03.08.2016 г.	Не
	<i>Oxyura jamaicensis</i> Gmelin, 1789	Американска тръноопашата потапница	03.08.2016 г.	Не
	<i>Pycnonotus cafer</i> (Linnaeus, 1766)	Индийски бюлбюл	02.08.2022 г.	Не
	<i>Pycnonotus jocosus</i> (Linnaeus, 1758)	Червенобуз бюлбюл	17.07.2025 г.	Не
	<i>Threskiornis aethiopicus</i> Latham, 1790	Свещен ибис	03.08.2016 г.	Не
	Бозайници 16			
	<i>Axis axis</i> (Erxleben, 1777)	Аксис, читал	02.08.2022 г.	Не

	<i>Callosciurus erythraeus</i> Pallas, 1779	Катерица на Палас	03.08.2016 г.	Не
	<i>Callosciurus finlaysonii</i> (Horsfield, 1823)	Катерица на Финлейсън	02.08.2022 г.	Не
	<i>Castor canadensis</i> Kuhl, 1820	Американски (Северноамерикански) бобър	17.07.2025 г.	Не
	<i>Cervus nippon</i> Temminck, 1838	Петнист елен (елен Сика)	17.07.2025 г.	Не
	<i>Herpestes javanicus</i> É. Geoffroy Saint-Hilaire, 1818	Малка индийска мангуста	03.08.2016 г.	Не
	<i>Muntiacus reevesi</i> Ogilby, 1839	Китайски мунтжак	03.08.2016 г.	Не
	<i>Myocastor coypus</i> Molina, 1782	Нутрия	03.08.2016 г.	Да (1953)
	<i>Nasua nasua</i> Linnaeus, 1766	Южноамериканско носато мече (коати)	03.08.2016 г.	Не
	<i>Neogale vison</i> (Schreber, 1777)	Американска норка	17.07.2025 г.	Да
	<i>Nyctereutes procyonoides</i> Gray 1834	Енотовидно куче	02.02.2019 г.	Да
	<i>Ondatra zibethicus</i> (Linnaeus, 1766)	Ондатра	02.08.2017 г.	Да (1956)
	<i>Procyon lotor</i> Linnaeus, 1758	Американски енот (миеща мечка)	03.08.2016 г.	Не
	<i>Sciurus carolinensis</i> Gmelin, 1788	Източна сива катерица	03.08.2016 г.	Не
	<i>Sciurus niger</i> Linnaeus, 1758	Лисича катерица	03.08.2016 г.	Не
	<i>Tamias sibiricus</i> Laxmann, 1769	Азиатски (сибирски) бурундук	03.08.2016 г.	Не

Забележка:

литературата за България е публикуван *Lagarosiphon major*, но видът не е правилно определен. За момента няма данни за разпространението на този вид в България.

литературата за България е публикуван *Pennisetum setaceum*, но вероятно и този вид е неправилно определен. В момента е в процес на таксономична ревизия материалът от този вид. Към момента не приемаме, че *Pennisetum setaceum* се среща в България.